

92379787-2	12/2024	מקור ראשון - כותרת	עמוד 6	1	16.44x15.45
1999' דן בן דוד - מנכ"ל מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי - 23085					

דן בן דוד

סחף בדרך למפל

אם לא נשנה כיוון היום, הסחף הגובר, המתבטא בהשכלת עולם שלישי הניתנת דווקא למגזרים הצומחים ביותר מבחינה דמוגרפית, לא יאפשר לנו להימנע בעתיד מהמפל הגדול שלפנינו. גם החברה החרדית מגיבירה את המהירות של הסחף הזה. שיעורו של המגזר החרדי באוכלוסייה מוכפל בכל 25 שנה – בכל דור. לשם המחשה, 6 אחוזים מבני 50-54 הם חרדים היום – אך בקרב נבדיהם עד גיל ארבע, 26 אחוזים הם חרדים. מדר הם בבית הספר ומחזוריים (כשמוזצית מהפעוטות כבר יהיו חרדים) הם יהיו בשוק העבודה ובצה"ל – או שלא. ואם לא, מה אז? חינוך פירושו ביטחון לאומי, ומערכת החינוך הכושלת של ישראל היא בעיית השורש הקיומית מספר אחת של המדינה. בנייתה מחדש, מן היסוד, מיד – זה מוטל עלינו.

פרופ' דן בן דוד הוא כלכלן בחוג למדיניות ציבורית באוניברסיטת תל אביב ונשיא מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי

מההוצאה במדינות ה-OECD. מספר שעות הלימוד השנתיות גבוה ממספרן במרבית מדינות ה-OECD. או מדוע התלמידים אינם יודעים את החומר? מספר התלמידים לכל מורה (שווה ערך משרה מלאה) דומה למוצק ה-OECD בבתי הספר היסודיים ואף נמוך מן הממוצע בבתי הספר התיכוניים. אז מדוע הכיתות בישראל כל כך צפופות?

שכר המורים לשעת הוראה ביחס לשכר השעתי הממוצע במשק דומה למוצק ה-OECD בבתי הספר היסודיים, וגבוה מן הממוצע בתיכונים. אז מדוע הידע של מורי ישראל באוריינות, קריאה ובמתמטיקה מציב אותם בתחתית טבלאות המורים בעולם המפותח?

השכלת עוד כסף על מערכת כושלת כל כך לא תפתור דבר. נדרשת מהפכה של ממש במערכת החינוך: שדרוג במה שאנו מלמדים, באיך שאנו מלמדים, ובמי שמלמד. זו אינה בעיה של ימין או שמאל, של דתיים או חילוניים. כולנו בסירה אחת.

הלימודים הירודה ילדים רבים בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית של ישראל. במילים אחרות, כמחצית מילדי ישראל מקבלים היום השכלה של עולם שלישי, ושייכים לחלקי האוכלוסייה הגדלים בקצב הגדול ביותר. כבגרותם הם יוכלו לקיים רק משק עולם שלישי, שלא יוכל לתחזק מערכות בריאות, רווחה או ביטחון של עולם ראשון. גרוע מכך: ללא צבא של עולם ראשון, ישראל לא תהפוך למדינת עולם שלישי – היא פשוט לא תהיה. היום אנחנו מייצרים טילים בליסטיים בהיקפים שהאנושות לא ידעה כמותם, ומצליחים לנטרל מערכי פיקוד ושליטה של האויב בפיצוצים המוניים וברזמניים. האם למי שלומדים היום בבתי הספר בארץ תהיה היכולת להתמודד עם הפיתוחים העתידיים שיהיו למי שרוצים להשמידנו?

בעיית מערכת החינוך אינה מחסור בכסף, בשעות הוראה או במורים. ההוצאה לתלמידי ישראל, המנומלת על ידי רמת החיים, אינה שונה

הישגיהם המידרדרים של ילדי ישראל במבחני TIMMS מייצגים מגמה עגומה בחינוך בישראל.

חשוב להרגיש שההוצאה אינה בגלל הבנים החרדים, שאינם לומדים את החומר ולכן גם אינם נבחנים בו. אילו היו נבחנים, הממוצע הישראלי היה נמוך אף יותר. בשנים 2006 עד 2022, הציון הממוצע של תלמידי מערכת החינוך הממלכתי לבדם היה מתחת ל-57 אחוזים ממדינות הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD); הממוצע של תלמידי מערכת החינוך הממלכתי-דתית בתחומי היסוד היה מתחת ל-80 אחוז מהמדינות הללו. לדוברי הערב בית בישראל ציון ממוצע מתחת למדינות עולם שלישי רבות – ואף מתחת למחצית ממדינות ערב שהשתתפו במבחן פיו"ה האחרון (2022).

22 אחוזים מתלמידי כיתה א' בשנה שעברה למדו בזרם החרדי, ועוד 22 אחוזים למדו בזרם החינוך בערבית. אליהם מצטרפים מבחינת רמת

